

**SINIFININ GİTARI YAHUT
"HUKUKU SİZDEN ÖĞRENECEK DEĞİLİZ."**

Gökçe Çataloluk*

"If you ain't thinkin' about man and God and law, then you ain't thinkin' about nothin'." Joe Strummer.¹

"Beatrice, 'bir gramofon şirketinde hisselerim var benim' dedi. 'Bu konuda size danışmak istiyordum. Ansızın öyle bir yükseldi ki bu hisseler!'" Aldous Huxley, *Ses Sese Karşı*.

*"Which side are you on, boys?"*² Florence Reece.

* Yrd.Doç.Dr., Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi ABD

¹ "Eğer ki insan, tanrı veya yasa hakkında düşünmüyo'sanız, hiçbirş hakkında düşünmüyo'sunuz demektir."

² "Ne taraftasınız, çocuklar?"

Joe'yu 2002 yılının kışında kaybettik. Bu ilk cümlelerin gizli öznesine kimler kimler sığmaz ki... Londra delikanlıları, madenciler, İngilizceyi yeni söken punk özentisi gençler, İrlandalılar, hiç de 'öyle' göstermeyen bazı yaşlı kadınlar, denizciler, korsan CD satıcıları... Okuduğunuz satırların yazarı, o gizli öznedeki yerini 2004 yılında bitirdiği yüksek lisans tezinin başına "Joe için" yazamayan tedirgin bir üniversitesi öğrencisi olarak aldı. Cesaretin kimi ne vakit yoklayacağı belli olmaz, bazen geç geldiği sanılan bir özür tam zamanına oturur. Hukuk Kuramı'nın bu ilk sayısında, yeni başlangıçlara vesile olması dileğiyle Joe'dan bahsetmek istememin temelinde nasıl bir mahcubiyetin yattığını böylece ifşa etmiş olayım.

Psikoloji "uzman"ları nesnesi belli kayıplardan endişe duymazlar zira bu tür kayıplar sadece "normal" bir yasa yol açar. Oysa Joe'nun kaybının bugüne uzanan etkisi, bir kahramanın kaybindan kaynaklanan yaşla değil; daha ziyade onunla beraber giden, tarifsiz bir takım -Gülten Akın'ın deyimiyle- "ince şeyler" in kaybıyla yani bir tür melankoliyle açıklanabilir. Ancak sanırım, Joe'nun hatrasına gönderilecek bir selam, hakkında konuşulamayan şeyleri bir tarafa süpürüp ondan öğrendiklerimize yoğunlaştığımızda anlam taşıyacaktır. Öyleyse soruyu şöyle sorarak başlayalım: Hukuk alanında yazılan bir yüksek lisans tezi neden bir punk şarkıcısına adanmak istenir?

1. Ön kapına dayandıklarında...

Londra punk cemaati, evet, Malcolm McLaren gibi politik bilinci yüksek birinin şapkasından çıkmıştı fakat doğrudan sağ eğilimli Jam gibi gruplar bir yana, söz gelimi Sid Vicious'ınki gibi a-sistemik itirazlar, marka kıyafetleri parçalayıp giyerek tatmin bulabiliyordu. Elbette bunu saptamak, tek akor üzerine "Tanrı Kraliçe'yi

Korusun" gibi bir şarkıyı³ yazabilen bir isyanı küçümsemek anlamına gelmez. Ancak küçüklü büyüklü patlamalar halinde gelişen punk akımını toplumsal bir izleğe oturtanın Joe Strummer'ın The Clash'i olduğunu saptamak bize sağlam bir başlangıç noktası oluşturacaktır.

Punkların enerjisi, yeni palazlanan neoliberal sistemin⁴ görünüş biçimlerine olduğu kadar kendilerinden önceki isyankâr kuşağa duydukları inancsızlıktan (*Never trust a hippie*-bir hippieye asla güvenme) da besleniyordu. The Clash'in *White Riot*'la (1977) ilk nüvelerini veren müdahalesi, bu kök itirazları yok saymak değil, Hegelyan ifadeyle "içerip aşmak" (*Aufhebung*) şeklinde gelişti: Bütün yaşlılara değil, devrime ihanet edenlere tepki göstermek, sistemin görünüş biçimlerine değil, temellerine saldırı. Üstelik bu "beyaz isyan" bir tür "ırk intiharı"na eşlik eder; siyahlara öykünür, onların ritm ve söz söyleyişleriyle biçimlenir. (Joe'nun reggae altyapısı kullanma ile başlayan bu eğilimi ileride, şarkıların içine rap karıştırma şeklinde tezahür edecektir.)⁵

³ Şarkı "*God save the Queen/ The fascist regime/ They made you a moron/ A potential H-Bomb*" (Tanrı Kraliçeyi korusun/ Faşist rejimi/ Morona çevirdi seni/ Potansiyel bir hidrojen bombasına) dörtlüğüyle açılır, "No future" (Gelecek yok) diye biter. Melodik yapıdan uzak, gürültülü bir fon üzerine ezilerek zorlaştırılan bir Londra aksarıyla anlatılan bu hikâye punk isyanının tipik dile getirilişidir.

⁴ 1970lerde İngiltere'de işsizlik artıyor, sosyal hizmet politikaları daraltılıyor ve insanlar gittikçe yoksullaşıyordu. 1979'da başbakanlık koltuğuna oturan Margaret Thatcher'ın sert neo-liberal uygulamaları durumu geniş halk kitleleri açısından daha da vahim bir noktaya getirdi.

⁵ Joe aslında öncelikle bir sınıf intiharı gerçekleştirmiştir. Bir diplomatın oğlu olarak ülke ülke dolaştığı bir hayattan (öyle ki kendisi Ankara doğumludur) İngiliz Ulusal Operası'nın tuvaletlerini temizlediği (provalarda kullandıkları ilk mikrofonu buradan aşmıştır) ve işgal evlerinde

Tepki elbette öncelikle lümpendir, zaten punk'ın lügat tanımı (işe yaramaz şey ya da kimse(Laing, 2002:83)), neredeyse Marx'ın Louis Bonaparte'ından alınmış gibidir: "hiçbir sınıf tarafından istenmeyenler" (Marx, 2009) Ancak Joe'nun, ayrıksı bir duruşla, kendini marksist olarak tanımladığı söylenir (Billet, 2006). Marx'ın Ekonomi Politığın Eleştirisine Katkı'daki uyarısına riayet ederek kimseyi kendini tanımlama şekline bakarak yargılayamayacaksak da bir röportajında sarf ettiği sözlerden süzülen bilinci gözden kaçırmamak gerekir:

" Yani Karl Marx başaramadıysa dört gitarist mi başaracak? (Duraksama) Yani durup düşünmek gerekiyor, dünyayı yönetme konumunda olsaydım ne olurdu? Zor bir soru. Buna verecek cevabımız yok. Ama denememiz gerekirdi. Biz denedik. Bunları birbirimize sorduk. Konuştuk. Tembel bir grup değildik, hep seyirciyi düşündük."(McGuire)

Bu türden sözleri, seyirci üzerine tükürmeyi sanatsal dışa vurumunun önemli bir ögesi sayan bir müzik akımının önde gelen bir temsilcisinden duymayı beklemezsiniz. Sanatın, Gramsci'nin ideoloji tanımı bağlamında bir eğitim faaliyeti olduğunu (Mayo, 2011) sezmiş biriyle karşı karşıya olduğumuz açıktır. Karşımızdaki, kendilik bilinci hayli yüksek, üstelik "salt" yıkıcı eleştirinin anlamsızlığını da kavramış bir öğretici gibidir. "Ben olsam ne yapardım?" gibi bir sorunun peşinden akıl yürütmek, başka türlü açıklanamaz. Bütünüyle ondan ilham alan Billy Bragg'ın (Denselow, 1993)ve Paul Weller'ın (Ambroiso, 2003) tanıklıkları da Joe'nun bu yönünü vurgular. Üstelik kendisi de, bütün muradının onlardan sonraki neslin devrimi ileri götürmesi olduğunu söylemektedir (Ambroiso, 2003)

The Clash, çatışma demektir; tarafını seçen Joe ve tayfası için işçi sınıfının yanında saf tutmak,

kaldığı bir başka hayata geçişi gayet bilinçli bir tercihtir.

çatışmacı siyasetin göstergesidir. Bu, belki çıkarlarından ve bütün diğer belirlenimlerinden soyutlanmış tarih dışı bir insanı tahayyül edebilen günümüz "çarpık bilinci" için kabullenmesi zor ve politik olarak yanlış bir tutum sayılabilir, ama o günün Clash'inin böyle bir itirazı ciddiye alması için bir neden yoktur. The Clash, *White Riot*'ın ardından eril silah imgeleriyle dolu (Guns on the Roof gibi müthiş bir şarkıyı de içeren) *Give 'em Enough Rope* u yaparak "çatışma"yı kızıştırır. Grubun siyasallaşmasının son noktası bu da değildir. Büyük madenci grevini⁶ desteklerler, H-Block⁷ hapishanelere karşı yapılan eylemlere katılırlar. Uluslararası planda asıl ünlerini ise Nikaragua devrimcilerini desteklemek için yaptıkları *Sandinista* adlı çifte albüm getirir. Aynı albüm, ticari açıdan korkunç bir teşebbüs olsa da punk hareketinin isyanını paketleyip satmaya teşne plak endüstrisi için böyle bir kaybın sözü bile edilmez. Tek problem, grubun iki plağı tek plak fiyatına satmakta ısrar etmesidir. Krizi aşmak için ikinci plağın ederini ceplerinden öderler.

Bu noktaya gelmişken şunu da söylemeli. Elbette ne Clash, müzik endüstrisi içerisinde hiç bozulmadan kalmış bir gruptur (bizim kuşağımızın çoğunun gruba ilişkin ilk deneyimi, Levi's reklamında çalınan *Should I Stay or Should I Go*'dan geldiğini unutmamak gerekir) ne de zaten ahlaken püripak kalmak gibi bir iddiası vardır. Politik tutum alışı bu kadar somut ve net bir grubun böyle bir iddiada bulunması zaten abes olurdu. Ancak var olan isyanı, tarihsel kısıtları içerisinde politik olarak biçimlendirmek

⁶ 1984 yıllarında madencilerin, bazı ocakların kapanması üzerine düzenledikleri ve bir yıl kadar u süren ve Thatcher hükümetini sallayan grev.

⁷ Long Kesh olarak da anılan, özellikle İrlandalı siyasi mahkûmların tutulduğu, mimari yapısıyla bizdeki F tipi cezaevlerinin atası olan cezaevi. 1981 yılında bu cezaevlerinde siyasi mahkum statülerinin kaldırılması nedeniyle başlattıkları açlık grevinde Bobby Sands de dâhil olmak üzere 10 IRA militanı hayatını kaybetmişti.

hiç de az bir iş sayılmaz. Zira ister tarihselci yorumlansın, isterse fenomenolojik bir parantezle okunsun, The Clash, *Guns of Brixton*'ın dörtlüğünde son derece hayati bir soru sorar:

"Ön kapına dayandıklarında/ Dışarı nasıl çıkacaksın?/ Ellerin başının üstünde mi?/ Tabancanın tetiğinde mi?"

2. Kötü adamın gözleri

Konuyu başka bir köşesinden tutalım. Birinci sınıfa yeni gelen öğrencilerle yaptığımız ilk iş, hukuk dendiği anda akla gelen şeylerin bir listesini yapmak oluyor: dosya, kanun, cüppe, adalet, hırsız, adliye, hak, tokmak... Özdeşlikler aktıkça tahtaya yazılan liste uzuyor, karmaşıklıyor ve karmaşıklıktıkça da sistemin başka bir yönüne ilişkin ipucu veriyor. Daha sonra ipuçlarını bağlayarak anlamlı bir model kurmaya çalışıyoruz. Karmaşıklığı göstermek bu işin öncelikli parçası, zira Luhmanncı bir noktaya gelmek ihtiyacındayız: bu kadar karmaşık bir şeyi indirgeyerek anlatmanın yetersizliği. Diyalektik yöntemle düşünmenin önemli gereği olarak ikinci adımımız, bu kadar karmaşık bir şeyi indirgmeden anlatmanın⁸ imkânsızlığını vurgulamak oluyor. Bu zıtlığı bir arada düşünebilmek ise eleştirel bakış kazanabilmek için olduğu kadar (Pavlidis, 2010) paradokslardan beslenen hukuk sistemini iyi tanımak için de çok büyük önem taşıyor. Ama bu eylemin asıl can alıcı yönünü, öğrencinin en basit düşüncesindeki doğruyu kendisine gösterip bilgiyi o doğru üzerinde temellendirmek oluşturur. Öğrenci bu şekilde, malumat alıcısı olmaktan çıkıp bilgi üreticisine dönüşmek yolunda ilk adımını atmış olur ki bu da üniversite mantığının temelidir.

Bu noktada, söz konusu yöntemin "ev yapımı" olduğunu ve ham bir fikir olarak rock'n roll'dan devşirildiğini itiraf etmem gerekecek. En

⁸ Salt dilsel kısıtlar nedeniyle değil, aynı zamanda insan zihninin temel işleme mekanizmaları nedeniyle de.

karmaşık siyasi tahlillerini folk şarkısı basitliğine tercüme edebilen büyük ozan Bob Dylan'ın dediği üzere, "you don't need a weatherman to know which way the wind blows" (rüzgarın ne yönden estiğini anlamak için meteoroloğa ihtiyaç duyulmaz). Çünkü özgür düşünce, papazlara değil, eyleme ihtiyaç duyar. Ancak yöntemdeki "kendin yapma" vurgusu, en açık olarak punk zihniyetinde görülür. Westwood ve McLaren'ı takiben markaları keserek, çengelli iğnelerle tutturarak yaptıkları kıyafetlerin modasından işgal edilen boş evlerde elleriyle kurdukları hayata kadar aynı anlayışın yansımalarını takip etmek mümkündür. Karşı karşıya olunan punk *ethosunu*, Joe Strummer şöyle özetler: "Gidip 'yapman' gerekir, çünkü kimse sana bunu vermeyecek". Üstelik gitarla söylendiğinde her şey en dürüst formunda görünür. Aynı hukuka ilişkin ilk imgelerin birbirine "çengelli iğnelerle" tutturulduğunda bir hakikatin zeminini oluşturmasında olduğu gibi...

Ama Joe'yu okuduğunuz satırlara taşıyan bu zayıf temaslar değil, onun bir "hukuk şarkıcısı"⁹ olmasıdır. Bu düşünceyi, geçtiğimiz yüzyılda ana akım hukuk kuramının sarsılmasına öncülük eden Amerikan realistleri¹⁰ ve hukuk ve edebiyat akımının¹¹ izlerini takip ederek temellendirmek

⁹ Gereksiz bir açıklama olması pahasına; elbette ki kastedilen, hukukun şarkısını söyleyen mahkeme ressamıvari bir figür değil, hukuka öyle ya da böyle temas eden şarkılar yazan biridir.

¹⁰ Realistler, kural şüpheciliği adını verdikleri yaklaşımlarıyla yargıcın anlatısını esas alarak bunun hakikatle ilişkisini sorgularken olayla ilişkin değerlendirmelerinde diğer bütün anlatıları şüphe merceğine alırlar. Son tahlilde hukuk yargılama ediminden başka bir şey değilse, bütün mesele anlatsaldır.

¹¹ Bu akımın iki temel ayağından biri edebi metinlerdeki hukuk algısını yahut hukuki görünümü metaforları değerlendirerek hukuku kör noktalarını kapsar bir zaviyeden değerlendiren anlayış; diğeri de hukukun yahut hukuki iletişimlerin (sözleşmeler, mahkeme kararları vs.) bizatihi birer edebi metin olarak analiz edilmesidir.

mümkündür. Hukukun anlaşılacak için, kuramsal kitaplardaki cilalı, mistik yahut –dir’li – dırlı saptamalarla dolu bir açıklamayı gereksinmediği, hatta bu anlatıların en basit gerçekliği örtbas ettiği savı; yargıcın, avukatın kurguları bir yana, sistemin kendisinin de kurgusal bir anlatı türü olduğuna ilişkin değerlendirmelere kapıyı açar. Bu mecranın habercisi ise bilindiği üzere, Yargıç Holmes’tur. Holmes, hukukun gerçekliğinin ancak “kötü adam” ondan ne anlıyorsa o olduğunu söylemişti:

“[hukuk nedir sorusuna] cevap olarak, Massachussets ya da İngiltere mahkemelerinin verdiği kararlardan farklı bir şeyi, onun bir akıl sistemi olduğunu, ahlâk ilkelerinden ya da kabul görmüş aksiyonlardan ... yapılan bir çıkarsama olduğunu söyleyen yazarlar bulacaksınız. Fakat dostumuz kötü adamın gözleriyle bakarsak, aksiyonlara ya da çıkarsamaya hiç de önem vermediğini görürüz. Onun asıl bilmek istediği şey, Massachussets ya da İngiliz mahkemelerinin gerçekte verebileceği karardır. Ben de onun gibi düşünüyorum. Benim hukuktan anladığım, mahkemelerin fiilen ne yapacaklarına ilişkin tahminlerdir, daha başka cafcıflı laflar değil. “ (Holmes' tan aktaran Uzun, 2004)

“Daddy was a bankrobber/ He never hurt nobody/ He just loved to live that way/ He loved to steal your Money” (Babam bir banka soyguncusuydu/ Kimseye zara vermedi hiç/ Öyle yaşamayı seviyordu sadece/ Sizin paranızı almayı- **Bankrobber**) yahut “Yes, I’m running down the railway track/ Could you help me police on my back/They will catch me if I dare drop back” (Demiryolundan aşağı koşuyorum, evet/ Yardım eder misiniz? Polisler peşimde/ Geride kalmaya kalkarsam enselerler beni- **Police on my Back**) gibi onlarca şarkısıyla Clash, hukuka tam da "kötü adam"ın gözlerinden

yaklaşmaktadır. ¹² Mesele “kanun pençesi” ne düşüp düşmemek, düşüldü ise paçayı en kolay yerinden yırtmaktır. Çocukluğundan itibaren meselelerin ilk bakışta görülebilecek halleri ve kendisindeki organik arzu, eğilim ve ihtiyaçlardan çok, bunlar üzerindeki kısıt ve sınırlandırmaları ciddiye almak üzere yetiştirilen (Ilyenkov, 2009) gençler açısından, sisteme isyanın sisteme başkaldıran suçluyla özdeşlik duygusuna yol açması gayet doğaldır. Zira bizatili bu kısıtlamalar sistemin ahlaki, siyasi ve hukuki yapısını oluşturur. İşte Joe'nun da gözümüze sokmak için çırpındığı nokta budur. Ve bunu gürültülü gitarlar eşliğinde anlatabilmek için, süpermarkette kaybolan çocuğun ruh halinden (I can no longer shop happily/ Artık mutlu mesut alışveriş edemem) savaş “kahraman”larının hayal kırıklıklarına (Tommy Gun, you’ll be dead when your war is won/ Tabanca Tommy, ölmüş olacaksın savaşın kazanıldığında), iktidar ilişkilerinden (All the power’s in the hands/ Of people rich enough to buy it- Bütün iktidar birilerinin elinde/ Onu satın alacak kadar zengin olan) işsizlik sorununa (If they wanna get me making toys/ If they wanna get me, well, I’ve got no choice- Eğer bana oyuncak yaptırmak istiyorlarsa/ Eğer beni ele geçirmek istiyorlarsa/ Yani, bir başka seçeneğim yoktur) sistemin aksadığı her alana ilişkin söyleyecek sözü vardır. Peki ya sistemin bütününde hukukun yerini tayin edebilir mi? Cevabı “Çatıdaki Silahlar” verir:

“Çokluğun teri üzerine kurulmuş bir sistem

Azınlıkta olanlara kastedecek suikastçıları yaratır

Alıp herhangi bir yeri, adliye adını verir

¹² Bu kötü adamın Jamaika sokak kültüründeki adı olan Rude Boy, Rudy yahut Rudie’yi The Clash şarkılarında adıyla sanıyla da görürüz (*Rudie Can’t Fail*)

Hiçbir yargıcın dayanamayacağı bir yerdir burası

Avukatları dava edin, yakın bütün evraki

Yasal tecavüzcülerin kilitlerini açın

Milyar yüzlü bir jüri

Bağırır kaçtı mahkûm diye"

3. Haklarımızı Bilelim

Şaka değil, hukuk sistemi hakkında ilk ipuçlarından genel bir değerlendirmeye varana kadar sözünü söyleyebilen bir punk şarkıcısından söz ediyoruz. Sonny Curtis bestesi *I Fought the Law* (yasayla savaştım) belki de bu nedenle, kimsenin- şarkının sonunu ısrarla "ben kazandım" diye değiştiren Sex Pistols'ın bile- ağzına bu kadar yakışmamıştır. Sistem karşıtı bir punk pedagoğu olarak Joe Strummer, tükürür gibi söylediği her sözle değerler dengesini altüst eder, fakat sınırlarını da bilir: "Yasayla savaştım/ ve yasa kazandı". Daha önce değinildiği üzere, marksist olduğuna ilişkin kendi iddiasını doğrular ipuçlarıdır bunlar. Üstelik, banka soyguncularına Brecht'yan bir güzelleme yazdığı yetmiyormuş gibi hırsız- polis ikilemini de eşitlemeye de el atar:

"Police and thieves in the streets/Oh yeah/Scaring the nation with their guns and ammunition" (Polis ve hırsızlar sokaklarda /Ah, evet/ Ellerinde silahları ve cephanelerle milleti korkutuyorlar)

Fakat asıl çerçeveletip hukuk fakültesinin duvarına asmalık (bu satırların yazarı gibi, halihazırda asmadıysanız) şarkısı, burada da özel olarak üzerinde durulacak olan *Know Your Rights* tır (Haklarınızı Bilin):

Şarkı, bir şarkıdan ziyade, tipik bir hukuk düzenlemesi gibi kendini tanımlayarak açılır: "bu, gitarla yapılan bir kamu hizmeti duyurusudur". Ve Joe, bu girişin hemen ardından haklarımızı sıralamaya koyulur. Üstelik

yine tipik hukuk diliyle, kural- istisna mantığıyla ve şartlı önermelerle (Luhmann , 2008):

"Birincisi: Öldürülmeme hakkına sahipsiniz. Cinayet suçtur. (Tabii bir polis ya da aristokrat tarafından işlenmediyse.)

İkincisi: Gıda alacak paraya hakkınız vardır. (Tabii biraz soruşturulmayı, aşışlanmayı ya da şanslıysanız rehabilitasyon görmeyi çok dert etmiyorsanız.)

Ve üçüncüsü: İfade özgürlüğünüz vardır. (Kullanmayı gerçekten deneyecek kadar aptal değilseniz tabii.)"

Joe, bu üç hakkı duyurduktan sonra istihzayla ekler: "Bazı bölgelerde bunların yeterli olmadığı ileri sürülmüştür." Ve bizi bir anda olması gereken evreninden olan evrenine savurur. Olgusal dünya (dünya şeylerin değil, olguların bir toplamıdır dememiş miydi Wittgenstein?) hakikati yüzümüze tüm şiddetiyle çarpar:

"Sokakları boşaltın

Boşaltın sokakları

Kaçın

Gidecek eviniz mi yok?

Ezilin!"

Ve büyük sarkastik kahkaha için mikrofonu bir kez daha alır :

"İşte o zaman okuyacağım size nihai haklarınızı:

Sessiz kalma hakkınız var

Ama uyarırlar sizi: söyleyeceğiniz her şey kaydedilerek

aleyhinizde delil olarak kullanılabilir ve kullanılacaktır."

Know Your Rights, bütünlüklü düşünüldüğünde ironik bir şarkıdır, elbette gülümseyecek haliniz kalmışsa. Derken Joe'nun son sözleri gelir:

“Buna kulak verin,

Kaçın!”

Şarkı bütün bir zihniyeti öyle berrak bir şekilde açığa çıkarmaktadır ki eğer Joe “Punk Zihniyetinde Hukukun Yansımaları” başlıklı bir konferansa katılıyor olsaydı, bildiri özeti olarak *Know Your Rights*'ı göndermesi yeterli olurdu. Kendisinden önceki kuşağın özgürlüğe ilişkin bile olsa büyük ve süslü sözlerine inancı olmayan bir isyan kuşağı, elbette haklara ilişkin olarak da hayata değmeyen hiçbir söze güvenmeyecektir. Hayatın kendisi ise yaşam “hakkını” bile tanımayacak bir düzensizlikte, entropi prensibiyle işlemektedir.

4. Son söz: Joe nasıl şimendifer oldu?

How Harry Became a Tree (Harry Nasıl Ağaç Oldu) adlı, İrlanda kırsalında geçen bir film, varlığını ancak birilerinin husumetini çekerek anlamlandırabilen bir köylüyü anlatır. Köylü söz temsili, karakter bildiktir – onunla “çok nezih” ortamlarda bile karşılaşabiliriz. Düşmanlık üretmeden özgüven üretmez, anlamsız çelişkilerinde bile direnir, makûs talih ise düşman edinme uğrunda çabalarının onu komik duruma düşürmesidir.

Yapma çelişkileriyle yarattığı hasedinden bir gün çatır çatır çatlayarak ağaca dönüşen Harry'nin aksine, çelişkisi halis olan Joe, kendisine düşmanları sayesinde dostlar edinmeyi başarmıştır. Zira onu var eden düşmanı değil, düşmanında yanlış gördüğünün karşısında verdiği mücadele; takındığı tutum ve tarafıdır.¹³ Sınıfının gitarı, kendi deyimiyle “çabalayarak” sözünü üretirken¹⁴, sözünün

¹³ Buna “modası geçmiş” bir terimle proletarya ahlakı adını vermek mümkündür.

¹⁴ “Elimde bir tükenmez kalem ve bir paket sigarayla oturuyorum. Paketin üstüne bir şeyler çiziyorum. Bazen düşünüyorum. Ben neyim? Yetişkin bir adam. Gecenin bir vaktinde bunu yapıyorum. Ama o düşünceyi kovalıyorum, sigara

eyleme dönüşmesine, eylemi beslemesine dikkat eder. Kendinden ve çetesinden devrimci düşünce patlamaları yaratmak yolundaki adımları şarkılara boşuna dönüştürmez. Onu grev yerlerinde, ırkçılık karşıtı konserlerde ve eylemlerde görürüz. Son sahne aldığı yer, 2002 yılında itfaiye erlerinin grevidir. Ve unutmayalım ki bu bir gelenektir, Woody Guthrie de gitarının üstüne “*this machine kills fascists*” (bu makine faşistleri öldürür) yazmıştı.

Sanırım Joe'nun sözlerini hukuk fakültesine kadar getirenin ne olduğunu biraz olsun anlatmak mümkün oldu. Hafızanın katmanlarında kalkerleşen bazı şeyler olduğunu hatırlatmama gerek yok... Hayatı Kadıköy sokaklarında öğrenen kimilerimiz için rock'n roll sirkine duyulan vefa borcunun ödenmesi mümkün değildir. Kendimizden inşa ettiğimiz bina nasıl görünürse görünsün, temele gömülmüş mücevherler gibi varlığını zaman zaman hatırlatan şarkılarımız vardır. John Lennon, “işçi sınıfı kahramanı, olunası bir şeydir” derken Joe'yu tanıyamıyordu elbette. Ama Joe öldüğünde, bir demiryolu sendikası, onun adını işçi sınıfının kolektif belleğinde yaşatmak için, bir şimendifere verdi. Evet Joe biraz tuhaf biriydi. İnsan hakkında düşündü, tanrı ve yasa hakkında düşündü. Fakat, Oğuz Atay'ın kastettiği anlamda, kalbi vardı onun...Yetmedi.

KAYNAKÇA

Billet, A. (2006) The World is Worth Fighting For: The Legacy of Joe Strummer. <http://mrzine.monthlyreview.org/2006/billet221206.html> (Erişim: 2.1.2014)

D'Ambroiso Antonino (2003) 'Let Fury Have the Hour': The Passionate Politics of Joe Strummer. Monthly Review. Volume 55. Issue 2 (June)

paketini yeniden elime alıyorum. Roket bilimi değil tabii ki ama bu da iyi bir iş.” (McGuire)

<https://monthlyreview.org/2003/06/01/let-fury-have-the-hour-the-passionate-politics-of-joe-strummer>

Denselow R. (1993) Müzik Bittiği Zaman. Politik Popun Öyküsü. İstanbul, Yeni Alan Yayıncılık.

Ilyenkov, E.V. (2009) The Ideal in Human Activity, -
<http://www2.cddc.vt.edu/marxists/admin/books/activity-theory/ilyenkov/ideal-activity.pdf>

Laing, D (2002) Tek Akorlu Mucizeler. Punk Rock'ın Anlamı ve Gücü. Çev. Nigâr Özlem. İstanbul, Altıkkırkbeş Yayınları.

Luhmann, N.(2008) Rechtssoziologie, Wiesbaden, GWV Fachverlage.

McGuire, J. Joe Strummer Interview
http://www.punkmagazine.com/stuff/morestuff/joe_strummer.html

Marx, K. (2013) *Louis Bonaparte'nın 18 Brumaire'i*
<http://www.antikapitalist.net/kutuphane/cik-kitaplik/marxengels/brumaire.pdf>

Marx, K (1970) Ekonomi Politğin Eleştirisine Katkı. Çev. Sevim Belli. Ankara, Sol.

Mayo, P. (2011). Gramsci, Freire ve Yetişkin Eğitimi. Çev. Ahmet Duman. Ankara, Ütopya.

Pavlidis, P.(2010) Critical Thinking as Dialectics: A Hegelian-Marxist Approach, Journal for Critical Education Policy Studies, Volume 8, No.2, pp. 74-102.

Uzun, E. (2004) Amerikan Hukuki Realizmi. Çağdaş Hukuk Felsefesine Giriş. İstanbul, Teknik Yayıncılık, ss.. 61-73.